

Światowy Dzień Astmy 2022

Mniej różnic w dostępie do leczenia astmy!

Światowy Dzień Astmy 2022 jest obchodzony w dniu 3 maja pod hasłem „Mniej różnic w dostępie do leczenia astmy!”. Organizator wydarzenia – Globalna Inicjatywa na rzecz Astmy (GINA) chce w ten sposób zwrócić uwagę m.in. na konieczność równego dostępu do diagnostyki i leczenia tej choroby niezależnie od statusu ekonomicznego, wieku, miejsca zamieszkania, przynależności etnicznej¹.

Światowy Dzień Astmy jest organizowany przez GINA (<https://ginasthma.org/>), międzynarodową organizację powołaną w 1993 r. przez Światową Organizację Zdrowia².

W Polsce od 1 maja 2022 r. na liście leków refundowanych pojawiły się pozytywne zmiany, które mogą wyrównać różnice w dostępie do nowoczesnych terapii polskich pacjentów w porównaniu do chorych z innych krajów UE. Z odpłatnością pacjenta 30 proc. refundowane będą dwie wziewne **terapię trójskładnikowe** stanowiące połączenie glikokortykosteroidu, długo działającego antagonisty receptorów muskarynowych, inaczej leku antycholinergicznego oraz długo działającego beta2-mimetyku³. Zastosowanie tej terapii pozwala na poprawę *compliance* (stosowanie się do zaleceń lekarza) i podnosi skuteczność leczenia astmy⁴.

Z kolei w **programie lekowym u pacjentów z astmą ciężką nie trzeba będzie przerywać terapii biologicznej po dwóch latach jej stosowania**, ponieważ nowe zapisy ministerialne umożliwią kontynuację leczenia tak długo jak pacjent będzie potrzebował, a terapia będzie przynosiła korzyści terapeutyczne. **Ujednolicono także kryteria włączenia do terapii biologicznej** dla wszystkich trzech (*omalizumab*, *mepolizumab*, *benralizumab*) dotychczas stosowanych w ramach programu leków (obniżono poziom eozynofilii w kryteriach) oraz **usunięto przeciwwskazania** do leczenia biologicznego dla osób stosujących jednoczesną terapię lekami immunosupresyjnymi, przeciwnowotworowymi, wlewami z immunoglobulin lub innymi lekami biologicznymi. W programie znalazł się kolejny lek biologiczny *dupilumab*⁵.

Dobrym przykładem wyrównywania różnic w dostępie do edukacji na temat astmy i jej leczenia jest inicjatywa Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę, Alergię i POChP, która zamieściła na swojej stronie <https://www.astma-alergia-pochp.pl> **ulotkę edukacyjną w języku ukraińskim** skierowaną do pacjentów z astmą i ich opiekunów przybywających do Polski z Ukrainy.

W ulotce opublikowanej na stronie Federacji znalazły się informacje na temat tego, co należy robić w razie zaostrzenia astmy (gdy pojawi się duszność i trudności w oddychaniu) – w tym, między innymi, jak powinien być wyposażony pacjent, aby móc prawidłowo leczyć zaostrzenie astmy. Zamieszczono w niej również krótkie **zalecenia jak unikać zaostrzeń** choroby. Jedną z ważnych informacji jest konieczność ustalenia z lekarzem prowadzącym **pacjenta planu leczenia astmy**⁶.

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że w 2019 r. na świecie żyło 262 mln ludzi chorych na astmę, a choroba ta była przyczyną 461 tys. zgonów⁷. W Polsce na astmę cierpią ponad 4 mln osób⁸, jednak połowa z nich nie ma postawionego rozpoznania i nie jest leczona⁹.

Jak podaje GINA, astma jest heterogenną chorobą, która charakteryzuje się przewlekłym procesem zapalnym w dolnych drogach oddechowych (oskrzelach i płucach)¹⁰. Do objawów choroby zalicza się: świsty słyszalne przy oddychaniu, duszność, kaszel, ucisk w klatce piersiowej¹¹.

Astma jest chorobą na całe życie - nie można jej wyleczyć, jednak **dzięki dobrze dobranej terapii i przestrzeganiu zaleceń lekarskich przez pacjenta można ją kontrolować i prowadzić normalne, aktywne życie**¹².

W leczeniu astmy preferowane jest u młodzieży i dorosłych stosowanie niskiej dawki wziewnego glikokortykosteroidu (którego zadaniem jest łagodzenie stanu zapalnego) razem z lekiem rozszerzającym oskrzela - długodziałającym beta2-mimetykiem. Jeśli to nie pozwala kontrolować objawów astmy dokłada się kolejne leki¹³.

Dzięki przestrzeganiu zaleceń lekarskich większości chorych na astmę może uzyskać kontrolę objawów choroby. Jednak w Polsce jedynie 30 proc. pacjentów ma dobrze kontrolowaną astmę oskrzelową (niezależnie od stopnia ciężkości). Aż u 70 proc. pacjentów kontrola astmy nie jest wystarczająca lub nie ma jej wcale¹⁴.

Jak oceniają eksperci wynika to w dużym stopniu z **nieprzestrzegania zaleceń lekarskich** (tzw. niski *compliance*), tj. niestosowania przez chorych leczenia przeciwzapalnego (kortykosteroidy), przy jednoczesnym **nadużywaniu leków ratunkowych**¹⁵.

Od 3 do 10 proc. chorych na astmę ma ciężką postać tej choroby¹⁶. GINA definiuje astmę ciężką jako astmę, której nie da się kontrolować mimo przyjmowania optymalnej wysokiej dawki glikokortykosteroidu wziewnego i długodziałającego beta2-mimetyku (LABA) oraz leczenia innych czynników, które się przyczyniają do wystąpienia objawów¹⁷.

Pacjenci, którzy cierpią na astmę ciężką, niekontrolowaną, doświadczają objawów dziennych i nocnych istotnie ograniczających ich codzienną aktywność życiową. Częściej doświadczają ciężkich zaostrzeń astmy, częściej muszą korzystać z doraźnej pomocy pogotowia ratunkowego i szpitalnych oddziałów ratunkowych, częściej też z powodu astmy są hospitalizowani. Ryzyko zgonu z powodu astmy w tej grupie jest najwyższe¹⁸.

Postęp w leczeniu astmy ciężkiej pozwala kontrolować tę chorobę u coraz większej liczby pacjentów. Ogromną rolę w skutecznym leczeniu astmy ciężkiej odgrywają **leki biologiczne**, dobierane ze względu na mechanizm leżący u podłoża choroby. Zalicza się tu: *omalizumab* dla pacjentów z niekontrolowaną alergiczną astmą umiarkowaną lub ciężką, *dupilumab* dla pacjentów z astmą z zapaleniem typu 2, oraz dwa leki stosowane w leczeniu ciężkiej astmy eozynofilowej – *mepolizumab* i *benralizumab*¹⁹. **Astma eozynofilowa** to astma, w której za stan zapalny odpowiadają eozynofile. **Ma ona szczególnie ciężki przebieg**²⁰.

Dzięki zmianom w programie lekowym dla chorych na astmę ciężką zwiększy się dostępność leczenia biologicznego dla tej grupy pacjentów w Polsce²¹.

]Komunikat prasowy przygotowany przez *Stowarzyszenie Dziennikarzy dla Zdrowia* w związku z XXXI edycją warsztatów z cyklu *Quo Vadis Medicina*, pt. **Astmę – nowe standardy leczenia, nowe wyzwania** zorganizowanych z okazji Światowego Dnia Astmy, kwiecień 2022

Referencje:

- ¹ *World Asthma Day 2022*, Global Initiative for Asthma (GINA), publikacja online: <https://ginasthma.org/world-asthma-day-2022/> [dostęp: 02.05.2022].
- ² Tamże.
- ³ *MZ publikuje majowy wykaz leków refundowanych*, PulsMedycyny.pl, 21.04.2022, publikacja online: <https://pulsmedycyny.pl/mz-publikuje-majowy-wykaz-lekow-refundowanych-1148276> [dostęp: 02.05.2022], a także: *Astmę ciężka – leczenie w Polsce*, wykład i prezentacja prof. K. Jahnz-Różyk, na konferencji prasowej 26 kwietnia 2022 r., dostępne online: <https://pap-mediroom.pl/zdrowie-i-styl-zycia/konferencja-astma-nowe-standardy-leczenia-nowe-wyzwania> [dostęp: 02.05.2022].
- ⁴ Tamże.
- ⁵ *MZ publikuje majowy wykaz leków refundowanych*, dz. cyt.
- ⁶ *Як уникнути загострення астми*, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę i Choroby Alergiczne i Przewlekłe Obturacyjne Choroby Płuc, publikacja online: <https://astma-alergia-pochp.pl/component/content/article/15-aktualnoci/298-ukraina?Itemid=188> [dostęp: 02.05.2022].
- ⁷ *Asthma. Key facts*, WHO, 03.05.2021, publikacja online: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/asthma> [dostęp: 02.05.2022].
- ⁸ B. Samoliński i in., *Prevalence of asthma in children, adolescents and young adults in Poland - Results of the ECAP study*, "Alergia Astma Immunologia" 2009, 14(1), dostępne online: https://www.researchgate.net/publication/282416985_Prevalence_of_asthma_in_children_adolescents_and_young_adults_in_Poland_-_Results_of_the_ECAP_study [dostęp: 02.05.2022]. Por także: *Wszystko o astmie*, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę i Choroby Alergiczne i Przewlekłe Obturacyjne Choroby Płuc, publikacja online: <https://astma-alergia-pochp.pl/dla-pacjenta/porady/286-wszystko-o-astmie> [dostęp: 02.05.2022].
- ⁹ *Wszystko o astmie*, dz. cyt., oraz: *Światowy Dzień Astmy*, ezdrowie.gov.pl, 02.03.2022, publikacja online: <https://ezdrowie.gov.pl/5678> [dostęp: 02.05.2022].
- ¹⁰ *Global Strategy for Asthma Management and Prevention. Updated 2021*, GINA 2021, dostępna online: <https://ginasthma.org/wp-content/uploads/2021/05/GINA-Main-Report-2021-V2-WMS.pdf> [dostęp: 02.05.2022].
- ¹¹ Tamże oraz: *Wszystko o astmie*, dz. cyt.
- ¹² *Asthma. Key facts*, dz. cyt.
- ¹³ *Global Strategy for Asthma Management and Prevention...*, dz. cyt.
- ¹⁴ *Wszystko o astmie*, dz. cyt.
- ¹⁵ *Światowy Dzień Astmy*, ezdrowie.gov.pl, dz. cyt., oraz: P. Dąbrowiecki i in., *Astmę oskrzelowa – nowy model zarządzania chorobą nakierowany na wzrost wartości zdrowotnej. Streszczenie raportu*, Instytut Zarządzania w Ochronie Zdrowia Uczelni Łazarskiego, 2021, dostępny online: https://koalicyja.pta.med.pl/wp-content/uploads/2021/09/Astma_Raport_FINAL.pdf [dostęp: 02.05.2022].
- ¹⁶ *Global Strategy for Asthma Management and Prevention...*, dz. cyt.
- ¹⁷ Tamże.
- ¹⁸ P. Dąbrowiecki, D. Łęcka, I. Kupryś-Lipińska, *Astmę ciężka – sytuacja pacjentów w Polsce. Raport 2015*, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Chorych na Astmę i Choroby Alergiczne i Przewlekłe Obturacyjne Choroby Płuc i Novartis, publikacja dostępna online: https://astma-alergia-pochp.pl/phocadownload/Raport_Astma_Ciezka_maj%202015.pdf [dostęp: 02.05.2022].
- ¹⁹ *Global Strategy for Asthma Management and Prevention...*, dz. cyt.
- ²⁰ A. Kucharczyk, *Diagnostyka astmy eozynofilowej*, wypowiedź dla Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę i Choroby Alergiczne i Przewlekłe Obturacyjne Choroby Płuc, dostępna online: <https://astma-alergia-pochp.pl/dla-pacjenta/porady/283-diagnostyka-astmy-eozynofilowej> [dostęp: 02.05.2022].
- ²¹ *Astmę ciężka – leczenie w Polsce*, wykład i prezentacja prof. K. Jahnz-Różyk, dz. cyt.